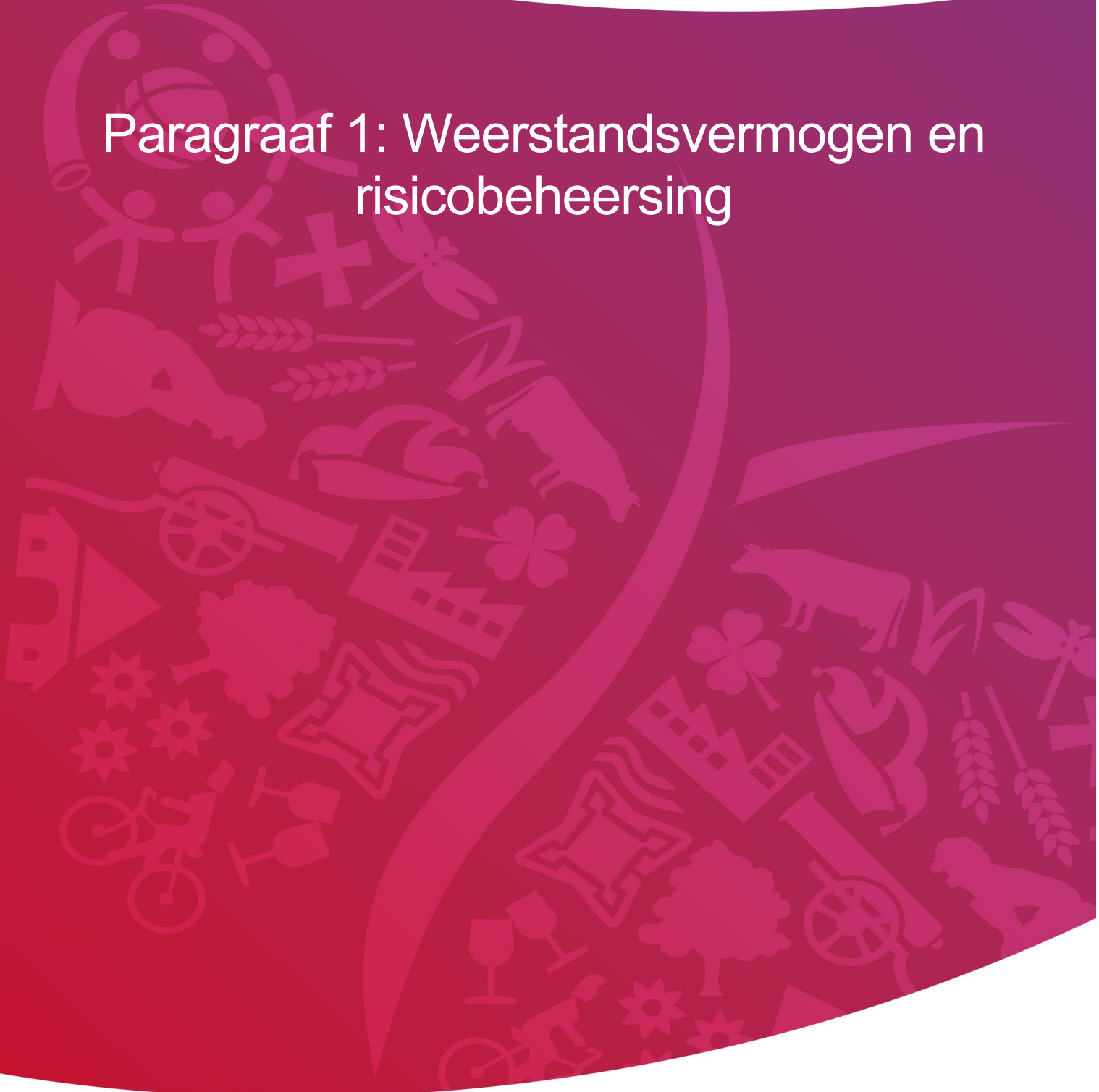

gemeente

Oost Gelre

Paragraaf 1: Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Inleiding

Wij leggen een relatie tussen de beschikbare en de benodigde weerstandscapaciteit. Dat geeft inzicht in de robuustheid van onze rekening. Het weerstandsvermogen is de verhouding van de beschikbare weerstandscapaciteit en alle gekwantificeerde risico's waarvoor geen voorzieningen zijn gevormd en die van materiële betekenis kunnen zijn. De beschikbare weerstandscapaciteit bestaat uit de middelen en mogelijkheden waarover wij kunnen beschikken om niet-begrote kosten op te vangen.

Beleid weerstandsvermogen

Het beleid over integraal risicomanagement en het aan te houden weerstandsvermogen hebben wij uitgewerkt in de Nota Risicomanagement en weerstandsvermogen. Op basis van informatie uit de risico-inventarisatie doen we een uitspraak over de mogelijke financiële gevolgen van de gedefinieerde risico's. De kans en financiële impact van alle individuele en gezamenlijke risico's is hiermee bepaald, zodat we een uitspraak kunnen doen over de te verwachten schadelast. De gewenste omvang van het weerstandsvermogen ontstaat op basis van inzicht in de risico's, de financiële consequenties en de mogelijkheden om deze risico's te beheersen of af te dekken. Het is noodzakelijk om risico's te onderkennen maar niet mogelijk om alle financiële risico's volledig af te dekken.

Beschikbare weerstandscapaciteit (incidenteel en structureel)

Incidentele weerstandscapaciteit (in €)	
Rekeningresultaat	2.023.000
Algemene reserve (vrij besteedbaar)	10.981.000
Totaal	13.004.000

Tabel 2.1 incidentele weerstandscapaciteit

Structurele weerstandscapaciteit (in €)	
Onbenutte belastingcapaciteit voor gemeentelijke belastingen en heffingen	1.300.000
Rentebaten algemene reserve (vrij besteedbaar)	257.000

Totaal	1.557.000
---------------	------------------

Tabel 2.2 structurele weerstandscapaciteit

Benodigde weerstandscapaciteit volgens risico simulatie

De benodigde weerstandscapaciteit berekenen we jaarlijks bij het opstellen van de begroting en de jaarrekening op basis van de op dat moment gewaardeerde risico's. Op basis van ons risicoprofiel hebben wij een berekening gemaakt van de benodigde weerstandscapaciteit. We hebben ruim 30 risico's beschreven en gekwantificeerd.

De berekende gemiddelde schadelast bedraagt € 1.900.000 en de maximale schadelast is becijferd op € 3.015.000. De uiteindelijke beoordeling van het weerstandsvermogen wordt via een ratio berekend:

Ratio weerstandsvermogen = beschikbare weerstandscapaciteit/benodigde weerstandscapaciteit
De ratio van het weerstandsvermogen geeft aan hoe het weerstandsvermogen gewaardeerd wordt. Bij het bepalen van de ratio's gaan we uit van de gemiddelde schadelast. Dit resulteert in de weerstandsratio in tabel 2.3.

Weerstandsratio = Ratio weerstandsvermogen		
Weerstandsratio	Ratio	Waardering
Totaal weerstandsvermogen	7,66	Uitstekend

Tabel 2.3 Weerstandsratio

Wij streven een waardering na die minimaal als voldoende wordt omschreven. Dit komt erop neer dat sprake is van voldoende weerstandsvermogen als de beschikbare weerstandscapaciteit hoger of gelijk is dan de benodigde weerstandscapaciteit (dus $\geq 1,0$). Uiteindelijk kunnen we concluderen dat onze weerstandscapaciteit uitstekend is.

Risico-inventarisatie gemeente Oost Gelre

De voor de bepaling van onze weerstandscapaciteit relevante risico's staan in onderstaande risico-inventarisatie. Voor elk risico hebben wij:

- Oorzaak en gevolg in beeld gebracht;
- De beheersmaatregelen ter voorkoming en ter beheersing genoemd;
- Het risico gewaardeerd (kans en financieel gevolg ingeschat).

Verkorte beschrijving van de belangrijkste financiële risico's

In onderstaande tabel treft u een verkorte beschrijving van de belangrijkste financiële risico's aan:

Projecten en Investerings	
Bouwgrondexploitatie	<p>Bij de grondexploitatie gaat het om prognoses van opbrengsten en kosten. De feitelijke kosten en opbrengsten kunnen bij realisatie afwijken van wat gepland is.</p> <p>Maatregel:</p> <p>Dekking van eventuele verliezen door aanwending van de reserve bouwgrondexploitatie.</p> <p>Jaarlijkse herziening en beoordeling van de Grex om tijdig te kunnen bijsturen.</p>
Regionaal bedrijventerrein De Laarberg	<p>Bij de exploitatie van bedrijventerreinen gaat het om prognoses van opbrengsten en kosten. De feitelijke kosten en opbrengsten kunnen bij realisatie afwijken van wat gepland is.</p> <p>Maatregel:</p> <p>Jaarlijkse herziening en beoordeling van de Grex om tijdig te kunnen bijsturen.</p>
Gemeentelijk vastgoed	<p>Mogelijke afwaardering van boekwaarde gemeentelijk vastgoed.</p> <p>Maatregel:</p> <p>Herbestemming van gemeentelijk onroerend goed.</p>
Onderwijshuisvesting	<p>Verzoek om bijdrage in de bekostiging van nieuwbouw en/of renovatie van schoolgebouwen.</p> <p>Maatregel:</p> <p>Opstellen van een (meerjaren) onderwijshuisvestingsplan (nieuwbouw en vervangende nieuwbouw).</p>
Open einde regelingen	
Leerlingenvervoer	<p>Overschrijding budget door groter beroep op deze voorziening.</p> <p>Maatregel:</p> <p>Sturen op schoolkeuze (school in woonplaats).</p>
Wmo	<p>Structureel onvoldoende budget om de taken op grond van de Wmo te kunnen bekostigen.</p> <p>Maatregel:</p> <p>Contract- en leveranciersmanagement (CLM) - w.o. monitoring.</p>
Jeugdwet	<p>Structureel onvoldoende budget om de taken op grond van de Jeugdwet te kunnen bekostigen</p>

Projecten en Investerings	
	<p>Maatregel: Contract- en leveranciersmanagement (CLM) - w.o. monitoring. Risico- en kostenverevening op tekorten binnen samenwerkingsverband acht Achterhoekse gemeenten.</p>
Participatiewet	<p>Structureel onvoldoende budget om de taken op grond van de Participatiewet te kunnen bekostigen.</p> <p>Maatregel: N.v.t.</p>
Minimabeleid	<p>Overschrijding budget minimabeleid.</p> <p>Maatregel: N.V.T. (open einderegeling)</p>
Aansprakelijkheid	
Inkoop- en contractmanagement	<p>Risico op schadeclaims en/of mislopen aanbestedingsvoordelen.</p> <p>Maatregel: Inrichten van een contractmanagementsysteem en betrekken van inkoopadviseur bij aanbestedingstrajecten.</p>
Vergunningverlening, handhaving en toezicht	<p>Aansprakelijkheid van gemeente voor schade tijdens een evenement als gevolg van toezicht falen. Aansprakelijkheid van gemeente voor schade na afgifte van een bouwvergunning.</p> <p>Maatregel: Risicoaansprakelijkheidsverzekering.</p>
Ketenbeheer	
Gesubsidieerde instellingen	<p>Misbruik en/of oneigenlijk gebruik van subsidies, niet voldoen aan prestatieafspraken.</p> <p>Maatregel: Periodiek contact tussen beleidsmedewerker en gesubsidieerde instelling.</p>
Discontinuïteit zorg aan inwoners	<p>Risico dat zorgaanbieders zich terugtrekken uit de markt of failliet gaan en de zorg duurder moet worden ingekocht.</p> <p>Maatregel: Periodiek contact tussen CLM en zorgaanbieder.</p>

Verbonden partijen en deelnemingen	
Fijnder	<p>De inkomsten uit detachering van mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt is lager dan geraamd.</p> <p>Maatregel:</p> <p>Focus op governance, actief managen van risico's, monitoren ontwikkelingen.</p>
BNG (Bank Nederlandse Gemeenten)	<p>Dividend is lager dan verwacht.</p> <p>Maatregel:</p> <p>N.v.t.</p>
VNOG	<p>Financieel tekort kan niet worden opgevangen binnen eigen begroting of weerstandsvermogen.</p> <p>Maatregel:</p> <p>Focus op governance, actief managen van risico's, monitoren ontwikkelingen.</p>
Garantstellingen en gewaarborgde geldleningen	<p>Risico dat door de gemeente verstrekte geldleningen niet (volledig) worden terugbetaald en/of aangesproken wordt op afgegeven garantstellingen.</p> <p>Maatregel:</p> <p>Leningen en garanties worden enkel verstrekt aan door de gemeenteraad goedgekeurde derde partijen met uitzondering van de achtervang overeenkomst met WSW (Waarborgfonds Sociale Woningbouw)</p>
Middelenmanagement	
Bouwleges	<p>Risico op lagere inkomsten uit bouwleges dan geraamd.</p> <p>Maatregel:</p> <p>N.v.t.</p>
Taakstellende bezuinigingen	<p>Niet realiseren taakstellende bezuinigingen.</p> <p>Maatregel:</p> <p>Bewaking voortgang realisatie via reguliere tussentijdse rapportages.</p>
Algemene Uitkering uit het Gemeentefonds	<p>Risico is dat de inkomsten uit het Gemeentefonds afwijken van wat in de begroting geraamd is door: Ontwikkelingen in het accres (ontwikkeling van de netto gecorrigeerde rijksuitgaven); ontwikkelingen in de verdeelmaatstaven (bijvoorbeeld aantal inwoners/woonruimten); effecten</p>

Verbonden partijen en deelnemingen	
	<p>van taakmutaties (bijvoorbeeld bij nieuwe taken voor gemeenten); effecten van onder- en overschrijdingen van het plafond van het BTW compensatiefonds; de mogelijkheid van een eenzijdige korting door een nieuw kabinet.</p> <p>Maatregel:</p> <p>Op de voet volgen van ontwikkelingen en tijdig vertalen van de circulaire naar de begroting.</p>
Bundeling Uitkering Inkomensvoorziening Gemeenten (BUIG)	<p>Bij een tekort op de bekostiging van de 3D's kan aanspraak worden gedaan op de vangnetregeling. Een eventueel tekort wordt aangevuld onder aftrek van een eigen risico.</p> <p>Maatregel:</p> <p>Aanvraag vangnetuitkering.</p>
Financiering en rente risico	<p>Gezien de onzekerheid rond de rentebeslissingen van de Federal Reserve lijken de verwachtingen voor renteverlagingen in Europa vrij hoog te zijn. De macro-economische gegevens in Europa blijven gunstig voor renteverlagingen. De bbp-groei in 2024 is weliswaar positief, maar nog steeds relatief zwak en de cijfers voor de verwerkende industrie en de industrie vertonen momenteel een zijwaartse trend. Ondertussen blijft de nominale inflatie in de eurozone hoog, maar het gaat de goede kant op en is op weg om de ECB-doelstelling van 2% in het eerste kwartaal van 2025 te bereiken.</p> <p>Maatregel:</p> <p>Door een spreiding in de looptijden van de leningenportefeuille aan te brengen beheersen we het renterisico op de vaste schuld. Door onze langlopende financiering te realiseren binnen de kaders van de renterisiconorm wordt het renterisico van de langlopende schuld op verantwoorde wijze beheerst.</p>

Bedrijfsvoering	
Werving en ontslag van personeel.	<p>Toename wachtgeld- en/of pensioenverplichtingen door (politieke) ontwikkelingen.</p> <p>Maatregel:</p> <p>N.v.t.</p> <p>Tekort aan gekwalificeerd personeel.</p> <p>Maatregel:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Overdragen van kennis van oudere naar jongere collega's, • We werken aan goede (secundaire) arbeidsvoorwaarden om daarmee een aantrekkelijke werkgever te blijven.
Beschikbaarheid gekwalificeerd personeel	<p>Verschil tussen aanwezige en gewenste competenties (ontwikkeling ambtenaar 3.0).</p> <p>Maatregel:</p> <p>We zetten het instrument strategische personeelsplanning in. We brengen in beeld welke formatie nu en in de toekomst nodig is. Daarnaast stellen we vast over welke competenties onze medewerkers moeten beschikken.</p>
Cybersecurity en privacy	
Informatiebeveiliging	<p>Gemeenten zijn voor steeds meer beleidsterreinen verantwoordelijk en maken daarbij gebruik van de mogelijkheden van informatie-uitwisseling. Bij de uitwisseling van informatie kunnen beveiligings- en privacy risico's voordoen die een groot impact kunnen hebben (financieel en imago).</p> <p>Maatregel:</p> <p>Vanaf 1 januari 2020 hanteren we de Baseline Informatiebeveiliging Overheden als norm voor de informatieveiligheid in onze gemeente. De BIO is een doorontwikkeling van de BIG en is meer gericht op managen van de risico's. We voeren een baseline toets BIO uit en jaarlijks een audit uit conform de ENSIA systematiek. De mogelijkheid tot het verzekeren van schade als gevolg van security incidenten wordt onderzocht.</p>

Bedrijfsvoering	
Wet- en regelgeving	
Fiscale regels	<p>Niet voldoen aan fiscale bepalingen met naheffing en boetes tot gevolg.</p> <p>Maatregel:</p> <p>Permanente educatie medewerkers financiën en periodieke scholing van budgethouders. Overleg met Belastingdienst en indien noodzakelijk inschakelen van een fiscalist.</p>
Omgevingswet	<p>Om de financiële impact van de invoering van de Omgevingswet te kunnen bepalen zou er naast het Dialoogmodel ook een landelijk Effectenmodel verschijnen om de financiële effecten in de exploitatiefase in beeld te kunnen brengen. Dit model komt er niet, maar wel een zogenaamde Werkwijze structurele effecten Omgevingswet.</p> <p>Maatregel:</p> <p>Een risicoanalyse uitvoeren mede aan de hand van het Dialoogmodel en de Werkwijze structurele effecten Omgevingswet om de financiële impact na invoeringsdatum in beeld te brengen.</p>

Nadere toelichting van de belangrijkste financiële risico's

Btw-compensatiefonds

De ontwikkeling van het BTW-compensatiefonds (BCF) en het bijbehorende plafond leiden conform het Financieel Akkoord Rijk/VNG met ingang van 2015 tot een toename of afname van de algemene uitkering uit het gemeentefonds. Bij overschrijding van dit maximum worden gemeenten gekort op hun algemene uitkering uit het Gemeentefonds. Bij een onderschrijding wordt het toegevoegd aan de algemene uitkering. Sedert enkele jaren is sprake van een forse onderschrijding van het plafond. Het is dan ook vandaar dat in de begroting 2025 op basis van de ruimte onder het plafond van het jaar 2023 van € 573 miljoen een structurele stelpost wordt opgenomen. De provinciaal toezichthouder gebruikt dit ook als richtlijn bij het beoordelen van de (meerjaren)begroting.

Ontwikkeling van de algemene uitkering

De algemene uitkering uit het gemeentefonds stijgt in 2025 als gevolg van de inflatie daar staat tegenover dat is besloten om de nieuwe financieringssysteem (bbpsysteem) al vanaf 2025 in te voeren, zodat de financiering stabiel wordt. Ten opzichte van de begroting 2024 stijgt de algemene uitkering voor 2025 met circa € 1,7 miljoen bedraagt de totale uitkering uit het gemeentefonds voor 2025 € 65,6 miljoen. In het zogenoemde ravijnjaar 2026 wordt een daling van de algemene uitkering voorzien van circa € 2,3 miljoen, welke zich in de jaren daarna licht herstelt.

Opschalingskorting

De opschalingskorting is een aantal jaren opgenomen als drukmiddel om te komen tot grotere gemeenten (100.000+) Eindelijk is er duidelijkheid verschaft en is de opschalingskorting definitief geschrapt.

Openeinderegelingen

Minimabeleid, schuldhulpverlening en leerlingenvervoer zijn zogenoemde open einderegelingen waarbij vooral de afgelopen jaren het beroep op de schuldhulpverlening aanzienlijk is toegenomen. Ook binnen de regeling leerlingenvervoer kunnen door omstandigheden de kosten aanzienlijk oplopen.

Wmo

De afgelopen jaren zien we de vraag naar professionele ondersteuning stijgen. Wat we al verwachtten, gebeurt: als mensen (vaak 75+) nu professionele ondersteuning nodig hebben, nadat ze eerst van het voorliggende veld gebruik hebben gemaakt, is er sprake van een zwaardere en complexere ondersteuningsvraag. Ook begint het aantal 80 plussers, de groep met een grote zorgvraag te stijgen. Het is ook deze groep die, zoals het Rijk wilde, nu langer zelfstandig blijft wonen. Wij betalen daarvoor de rekening (o.a. door woningaanpassingen en hulp bij het huishouden).

Naast de toename van de hulpvraag hebben we ook te maken met de gevolgen van het Rijksbeleid. De toegenomen vraag als gevolg van het verlagen van de eigen bijdrage door het rijk heeft tot een structureel hogere vraag geleid. Dit beleid wordt na verwachting aangepast naar een inkomensafhankelijke bijdrage. Echter deze zal ws zo gemaximeerd worden dat het de vraag waarschijnlijk niet zal dempen. Ook is nog onduidelijk hoeveel geld ter compensatie uit het gemeentefonds gehaald zal worden.

Nieuwe aanbesteding van ondersteuning en hulpmiddelen va 2026 zullen tot hogere uitgaven leiden. Hoeveel is nu nog niet duidelijk. Bij ondersteuning zal ws de gemeente beschermd thuis zelf gaan financieren ipv de regiogemeente Doetinchem. Ook is de verwachting dat het toepassen van de AmvB reelee prijzen weer tot verhoging van de uitgaven zal leiden. De markt van hulpmiddelen is een beperkte markt. Dit maakt dat de kans op hogere uitgaven zeer groot is.

Er is door het rijk in 2021 gewerkt aan een nieuwe verdeelsystematiek voor beschermd wonen vanaf 2024. Deze wet was controversieel verklaard. De verwachting is dat het huidige kabinet deze weer oppakt. Nog onduidelijk is welke financiële gevolgen dat voor Oost Gelre heeft. Dit mede omdat het samengaat met de doordecentralisatie en op/afbouw van regionale en lokale financieringsstromen.

Jeugdzorg

Als gemeente zijn we niet de enige verwijzer op grond van de jeugdwet maar wel verantwoordelijk voor alle kosten. Ook gecertificeerde instellingen (GI's), huisartsen en kinderartsen kunnen doorverwijzen. Hier hebben wij dus beperkte invloed op de doorverwijzingen en dit vormt een risico. We zetten vol in op preventie en verdere samenwerking met de huisartsen (middels de Praktijkondersteuners Huisartsen). Doel is om te normaliseren en dure verwijzing naar tweedelijns zorg te voorkomen. De samenwerking met de huisartsen is inmiddels structureel waarbij zorgverzekeraar Menzis al co-financier functioneert. Met de GI's worden afspraken gemaakt op Gelders niveau middels de Gelderse verbeteragenda. Doel is de dienstverlening te verbeteren waarbij ook de samenwerking (het samen optrekken) tussen gemeentelijke teams en de GI's een belangrijk speerpunt is. Op verwijzingen binnen de jeugdzorg hebben we dus niet altijd invloed. Daarnaast zijn er zeer intensieve vormen van jeugdhulp die ook zeer kostbaar zijn, zoals Jeugdzorg Plus en kleinschalige woonvormen. We zijn en blijven verantwoordelijk voor jeugdigen uit onze eigen gemeente die in deze JeugdzorgPlus of kleinschalige woonvormen verblijven. Ook deze (financiële) risico's kunnen substantieel zijn.

De tarieven voor jeugdzorg blijven in en aantal gevallen onder druk staan en kunnen voor een aantal zorgaanbieders ontoereikend zijn. Dit vormt mogelijk een risico voor de kwaliteit van de geleverde zorg en zorgcontinuïteit. Tot slot is er in onze regio Achterhoek een nieuw inkooptraject voor jeugdzog gestart en is het nog moeilijk in te schatten wat hiervan mogelijke financiële risico's zijn.

Participatiewet

We willen bereiken dat zoveel mogelijk mensen deelnemen aan het arbeidsproces en in de samenleving. Dit gaan we bereiken door integratie van de taken in het sociaal domein. Niet de wet staat centraal maar de vraag van onze inwoners. Hiervoor hebben we 1 verordening voor het sociaal domein vastgesteld en hebben we de bestuursopdracht 'Samen aan het Stuur'. geïmplementeerd Dit heeft geleid tot een nieuw werkleerbedrijf per 1 januari 2022 maar nog belangrijker tot een nieuwe werkwijze waarbij de medewerkers van de het werkleerbedrijf onderdeel zijn van ons sociaal team.

Wij zijn verantwoordelijk voor de uitvoering van de Participatiewet. Deze uitvoering (zoals het verstrekken van uitkeringen en het zoveel mogelijk regulier aan het werk helpen van werkzoekenden) hebben wij bij de (GR)

Werkleerbedrijf belegd. Wij dragen echter de financiële risico's. De effecten van de coronacrisis nog geen impact op onze economie en zorgen niet voor een toename van het aantal uitkeringsgerechtigden. De inflatie en hogere prijzen kunnen leiden tot verslechterde economische omstandigheden waardoor er mogelijk meer mensen een beroep op bijstand doen. Onzeker is of de bijdrage van het rijk om de uitkeringen te financieren (BUIG) ook zal stijgen.

Inwoners met een arbeidsbeperking

We verwachten nog niet dat de hele groep inwoners met een arbeidsmarktbeperking die onder de participatiewet valt snel zal uitstromen richting regulier werk. Voor deze groep inwoners hebben we loonkostensubsidie beschikbaar om de beperkte loonwaarde te compenseren. En daarnaast kunnen we een voorziening beschut werk toekennen. Een steeds grotere groep slaagt er op deze manier in om werk te vinden. De loonkostensubsidie en de kosten voor beschut werk moeten echter wel gefinancierd worden uit het BUIG budget. Dus ook succesvolle plaatsingen met loonkostensubsidie houden een financieel risico in voor de gemeente.

Gebundelde uitkering (BUIG)

Wij ontvangen een gebundelde uitkering (de BUIG) om daarmee de uitkeringen in het kader van de Participatiewet te bekostigen. De Participatiewet kent een budgetteringsystematiek. Dit is een financieringssysteem dat zo is ingericht dat het gemeenten moet prikkelen om zoveel mogelijk mensen uit de uitkering en aan het werk te helpen en te houden. De gebundelde uitkering is een ongeoormarkt budget. Wij mogen een overschot op het budget vrij besteden, maar moeten een tekort op het budget in beginsel zelf opvangen.

Gemeenten die tekorten hebben op hun budget op grond van de Wwb/PW moeten deze tekorten in beginsel opvangen uit eigen middelen. Gemeenten die een omvangrijk tekort hebben, kunnen onder voorwaarden in aanmerking komen voor een aanvullend budget, de zogenaamde vangnetregeling.

Uitvoering Wsw

De uitvoering van de Wsw is belegd bij de GR Fijnder. De beschut binnen populatie wordt begeleid vanuit een werklocatie in Groenlo. De werknemers in detachering worden begeleid door consultants van Fijnder, dit betreft ongeveer 65% van de Sw'ers. Wel zijn er zorgen over het subsidieresultaat binnen de Wsw. Het subsidieresultaat is de som van de loonkosten enerzijds en de Wsw-subsidie anderzijds. Voor iedere sw-medewerker kan het subsidieresultaat worden vastgesteld. Bij het invoeren van de participatiewet is uitgegaan van een daling met ongeveer € 500 per SE per jaar. De bijdrage is gecorrigeerd voor loon- en prijsstijgingen.

Schuldhelp

Gemeenten zijn verantwoordelijk voor de schuldhelpverlening. Hierin werken we samen met de Stadsbank Oost Nederland en de vrijwilligers van Schuldhelp Op Maat. Een andere wettelijke taak is vroegsignalering waarbij het doel is om onoplosbare schulden te voorkomen en zo snel mogelijk perspectief te bieden aan onze inwoners. Door de hoge inflatie zijn de kosten van levensonderhoud enorm gestegen. Indien het Rijk niet met aanvullende ondersteuningsmaatregelen komt is het aannemelijk dat er een (veel) groter beroep wordt gedaan op schuldhelp en vroegsignalering. De hiervoor beschikbare middelen zullen dan onvoldoende zijn.

Statushouders

Een steeds groter deel van ons uitkeringsbestand bestaat uit statushouders. Deze groep heeft vaak een grote afstand tot de arbeidsmarkt vanwege allerlei oorzaken (taal, relevante opleiding, trauma etc.). Uiteraard bieden we deze inwoners taal en integratietrajecten aan. Desondanks lopen we het risico dat deze groep langdurig een beroep moet doen op een uitkering. Hierdoor kan er een tekort ontstaan op het BUIG budget.

Wet Inburgering

Met de invoering van de nieuwe wet inburgering op 1 januari 2022 is de regie op de inburgering weer bij de gemeenten komen te liggen. Een deel van de nieuwe inburgering is lokaal belegd. Daarbij kan gedacht worden aan het Participatieverklaringstraject en het financieel ontzorgen. De drie nieuwe leerroutes zijn gezamenlijk ingekocht door de regio Achterhoek bij vier aanbieders: Toptaal en Interbeek verzorgen de B1-leerroute en de Zelfredzaamheidsroute. Het Graafschap College en de HAN/Universiteit Nijmegen verzorgen de Onderwijsroute (MBO en HBO). Bij de inkoop is rekening gehouden met een verdeling tussen de

verschillende leerroutes zoals die door het Rijk is geprognosticeerd. Het kan zijn dat die verdeling niet klopt en dat er meer mensen in de duurdere route instromen dan door het Rijk is geprognosticeerd; dus meer mensen in de onderwijroute en de Z-route.

Bouwgrondexploitatie

Vanuit strategisch en financieel oogpunt is het noodzakelijk om minimaal 1 keer per jaar de ontwikkeling en verkoop van woningen en bedrijventerreinen herzien.

De afgelopen periode zijn diverse bouwkavels en bedrijfskavels verkocht. De financiële gevolgen brengen we bij de vaststelling van de bestemmingsplannen met bijbehorende exploitatieopzetten in beeld. Ook houden we al bij nieuwe bestemmingsplannen rekening met de uitspraak van de Raad van State over stikstof.

De nota grondbeleid is door u vastgesteld. Uitgangspunt voor bouwgrondexploitatie blijft een sluitende exploitatieopzet. Jaarlijks actualiseren we de exploitatieopzetten. Als hieruit blijkt dat een tekort ontstaat, verwerken we het verlies in de jaarrekening. Wij verwachten dat de exploitatie van zowel woningbouw als bedrijventerreinen minimaal kostendekkend is. In de nota grondbeleid gaan we nader in op de exploitaties en de maatregelen die nodig zijn om financiële risico's te beheersen. Bij de waardering van de gronden houden we rekening met invoering van de vennootschapsbelastingplicht en kiezen we voor de fiscaal meest gunstige optie.

Regionaal bedrijvenpark Laarberg

In de huidige economische situatie zijn er financiële risico's verbonden aan de bouwgrondexploitatie van Laarberg. De risico's en onzekerheden kunnen we moeilijk inschatten. De financiële risico's hebben we verdisconteerd in het benodigde weerstandsvermogen. Hierbij hebben we rekening gehouden met de lange looptijd van de exploitatie en het te verwachten exploitatieresultaat bij verschillende scenario's.

Planschadevergoeding

Bij bestemmingsplannen en omgevingsvergunningen met projectafwijking sluiten we een afwentelingsovereenkomst planschade af. Zo vergoedt de initiatiefnemer eventuele planschadekosten. Een tegemoetkoming in planschade als gevolg van de toekomstige ontwikkeling van bouwgrond bekostigen we binnen de exploitatieopzet van het plan.

Implementatie Omgevingswet

Met de invoering van de Omgevingswet krijgt de gemeente meer decentrale ruimte om eigen beleidskeuzes te maken. Deze beleidsvrijheid zorgt voor een relatief grote kennisonzekerheid: We weten nog niet welke keuzes gemaakt worden en dus ook niet welke effecten die keuzes zullen hebben. Het effect van de keuzes kan zowel een financieel gunstig dan wel een financieel minder gunstig effect hebben voor burgers en bedrijven als ook voor de gemeente. Voor het berekenen van de kosten in de exploitatiefase gaan we gebruik maken van het landelijk ontwikkelde model "Werkwijze structurele effecten Omgevingswet". De uitkomsten van deze berekening kunnen aanleiding zijn om ramingen bij te stellen.

Wet Kwaliteitsborging Bouw

Vanaf 1 januari 2024 zal stapsgewijs de Wet Kwaliteitsborging voor het Bouwen (Wkb) worden ingevoerd. Deze wet voorziet in een strenger bouwtoezicht en een betere aansprakelijkheidsregeling teneinde de kwaliteit van de bouw te verbeteren. Het nieuwe stelsel geldt eerst alleen voor bouwwerken in de laagste risicoklasse. Dit zijn bijvoorbeeld eengezinswoningen en simpele bedrijfspanden. De (financiële) gevolgen zijn voor ons als gemeente in de rol van vergunningverlener en handhaver zijn in de begroting 2024 ingeschat op een inkomstenderving van € 200.000.

Fiscale risico's

Wij hebben geïnventariseerd welke activiteiten belastingplichtig zijn voor de vennootschapsbelasting en de fiscale openingsbalans is opgesteld. Eindelijk is in 2022 een akkoord bereikt met de belastingdienst over de beginbalans van de Laarberg. De vennootschapsbelasting kan ook een last in de begroting met zich meebrengen, over de fiscale winst moeten we vennootschapsbelasting betalen. De prognose is dat wij verliezen kunnen verrekenen zodat er geen vennootschapsbelasting verschuldigd is.

Naar aanleiding van de negatieve uitspraak door de Belastingdienst op het door ons aangetekende bezwaar 2016 d.d. 5 januari 2024 hebben wij op 1 februari 2024 een beroepschrift ingediend inzake de toepassing van

het zogenoemde “schoolkostenmodel” op de verbouwing van de scholengemeenschap het Marianum. Nadien is nog niets meer vernomen. Wij verwachten dat eerst in 2025 de rechtszaak zal worden behandeld.

Verzekeringsrisico's

Voor zowel materiële (gebouwen/kunstvoorwerpen e.d.) als immateriële zaken (aansprakelijkheid, fraudeverzekering en bestuurdersaansprakelijkheid e.d.) hebben we met verzekeringspolissen de risico's afgedekt. Jaarlijks heroverwegen we de verzekeringspolissen. In regionaal verband besteden we de diverse verzekeringen aan.

Momenteel onderzoekt de VNG de mogelijkheid om een Risicobeheerfonds op te richten. Het Risicobeheerfonds ontzorgt gemeenten door risico's te verminderen en de behandeling van schades over te nemen. Een eigen verzekeringsmaatschappij maakt deel uit van het Risicobeheerfonds. Hierdoor kunnen mogelijk forse premiebesparingen worden gerealiseerd en zijn aanbestedingen van verzekeringen niet meer nodig. Gemeente kunnen zelf bepalen of ze willen deelnemen. Doel van het VNG Risicobeheerfonds is het verlagen van de verzekeringspremies en het verhogen van de veiligheid. Dit sluit aan bij de Verenigingsstrategie 2030 om door samenwerking en kennisdeling de bestuurskrachten van gemeenten te versterken. Mocht dit eind 2024 concreet worden, dan zullen wij onderzoeken of dit ook voor onze gemeente een interessante optie is.

Vastgoed

De financiële risico's maken we door middel van een jaarlijkse update van het kwaliteitsniveau van de gebouwen en de financiële vertaling daarvan zowel op het niveau van groot onderhoud als op niveau van klachtenonderhoud inzichtelijk. De omvang van de bestemmingsreserve groot onderhoud gebouwen is op dit moment voldoende.

Een belangrijk financieel risico betreft de mogelijke waardedaling van het gemeentelijk vastgoed. Het gaat hierbij om vastgoed waarbij de gemeente voornemens is wijzigingen door te voeren zoals een bestemmingsplanwijziging, verkoop of sloop. Jaarlijks kijken we of er sprake is van een wijziging bij een van de gemeentelijke gebouwen. Als sprake is van een waardedaling corrigeren we dat bij de jaarrekening. Het financieel effect hiervan kan van redelijk grote omvang zijn en een fors negatief effect hebben op het rekeningresultaat en daarmee op de vrij besteedbare reserve.

Toereikende bestemmingsreserves voor onderhoudsvoorzieningen

Op basis van de beschikbare beheerprogramma's zijn de bestemmingsreserves op niveau. Onvoorziene omstandigheden daargelaten zijn de financiële risico's voldoende afgedekt.

Financiële kengetallen

Onderstaande kengetallen maken inzichtelijk(er) over hoeveel (financiële) ruimte onze gemeente beschikt om structurele en incidentele lasten te kunnen afdekken of opvangen. Ze geven zodoende inzicht in de financiële weerbaarheid en wendbaarheid.

Kengetallen	Jaarrek. 2023	Begrot. 2024	Begrot. 2025	Cat. A	Cat. B	Cat. C
Netto schuldquote	71%	75%	68%	<90%	90-130%	>130%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	59%	62%	57%	<90%	90-130%	>130%
Solvabiliteitsratio	37%	32%	35%	>50%	20-50%	<20%

Kengetallen	Jaarrek. 2023	Begrot. 2024	Begrot. 2025	Cat. A	Cat. B	Cat. C
Grondexploitatie (waarde van de grond t.o.v. geraamde baten)	3%	1%	0,1%	<20%	20-35%	>35%
Structurele exploitatieruimte Begroting	6,73%	1,90%	1,58%	Begr. en MJR >0%	Begr. of MJR >0%	Begr. en MJR < 0%
Gemeentelijke belastingcapaciteit	71%	73%	74%	<95%	95-105%	>105%
Weerstandsvermogen	1214%	292%	292%	>100%	80-100%	<80%

Kengetallen	begroting 2026	begroting 2027	begroting 2028	categorie A	Categorie B	Categorie C
Netto schuldquote	72%	71%	71%	<90%	90-130%	>130%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	60%	59%	59%	<90%	90-130%	>130%
Solvabiliteitsrisico	34%	34%	33%	>50%	20-50%	<20%
Grondexploitatie (waarde van de grond t.o.v. de geraamde baten)	0,1%	0,1%	0,1%	<20%	20-35%	>35%
Structurele exploitatieruimte	-2,68%	-2,54%	-2,39%	Begr. en MJR >0%	Begr. of MJR >0%	Begr. en MJR <0%
Gemeentelijke belastingcapaciteit	75%	75%	76%	<95%	95-105%	>105%
Weerstandsvermogen	335%	265%	258%	>100%	80-100%	<80%

